

Kan bare gjengis offentlig i
anonymisert form, jf. domstolloven
§ 130 første ledd

NORGES HØYESTERETT

Den 10. februar 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matningsdal, Falkanger og Bergsjø i

HR-2021-261-U, (sak nr. 21-020258STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Henriette Willix)
(advokat Aurora Lindeland Geelmuyden)

B (advokat Ida-Cathinka Guse)
(advokat Marijana Lozic)

C (bistandsadvokat Brit Kjelleberg)

mot

Norsk Presseforbund

Norsk Redaktørforening

Andre parter

D (advokat Knut Ditlev-Simonsen
v/advokatfullmektig Marthine Høhrbye)

E (advokat Audun Beckstrøm)
(advokat Cathrin Sagen Aspaas)

F (advokat Kirsten Birgitte Sigmond)
(advokat Aase Karine Sigmond)

G (advokat Javeed Hussain Shah)
(advokat Ida Kumrije Rusiti)

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om saksbehandlingsfeil i forbindelse med lagmannsrettens behandling av anke over referatforbud.

- (2) A, født 00.00.2003, er sammen med fem andre tiltalt i en alvorlig straffesak. De tiltalte er alle under 18 år. Fornærmede er 16 år.
- (3) Hovedforhandling startet 2. februar 2021. Det er satt av 20 dager til behandling av saken. Siste rettsdag er 12. mars 2021.
- (4) Forsvarerne til de seks tiltalte begjærte, før hovedforhandlingen ble innledet, lukkede dører under hele hovedforhandlingen. Fornærmedes bistandsadvokat støttet begjæringen. Aktor sa seg enig i at hensynet til fornærmede og de tiltalte tilsa lukkede dører og referatforbud, men at det måtte foretas en nærmere nyansering. Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening motsatte seg lukkede dører.
- (5) Oslo tingrett avsa 1. februar 2021 kjennelse med slik slutning:
- «1. Hovedforhandlingen holdes for lukkede dører.
 2. Medier gis anledning til å være til stede under forhandlingene for lukkede dører under forutsetning av fullt referatforbud. Medier gis likevel ikke anledning til å delta på åstedsbefaringen.
 3. Fornærmedes mor gis anledning til å være til stede under forhandlingene for lukkede dører.»
- (6) Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening anket til lagmannsretten.
- (7) Oslo tingrett innhentet merknader fra partene og omgjorde 4. februar 2021 punkt 2 i kjennelsen, slik at punktet lyder:
- «2. Medier gis anledning til å være til stede under forhandlingene for lukkede dører under forutsetning av referatforbud om hva som fremkommer i retten, med unntak for opplysninger fra aktors innledningsforedrag, og forklaringene til vitnene nr. 2, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25 i påtalemyndighetens bevisoppgave av 22. januar 2021.»
- (8) Oslo tingrett oversendte saken til Borgarting lagmannsrett. Vedlagt oversendelsen var partenes syn på spørsmålet om lukkede dører og referatforbud før tingrettens kjennelse, og også partenes syn på anken fra Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening.
- (9) Borgarting lagmannsrett avsa 5. februar 2021 kjennelse med slik slutning:
- «I tingrettens kjennelse 1. februar 2021 og beslutning 4. februar 2021 gjøres den endring at det gis adgang til å referere fra hele hovedforhandlingen, men at det forbyr å gjengi offentlig opplysninger som kan være egnet til å identifisere de tiltalte eller fornærmede, samt sensitiv informasjon om de tiltalte, fornærmede og vitner.»
- (10) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling. Det er i korte trekk anført at lagmannsretten feilaktig har lagt til grunn at aktørene ikke innga bemerkninger til anken fra Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening. Det foreligger dermed brudd på tiltaltes grunnleggende rett til kontradiksjon.
- (11) Høyesterett bør treffe realitetsavgjørelse. Det gjøres gjeldende at begjæring om referatforbud må tas til følge, jf. domstoloven § 129 andre ledd bokstav b. Det er vist til partenes alder og

barnekonvensjonen artikkel 40 nr. 2 bokstav b punkt vii. Det er også vist til at den mediadekningen som allerede har vært, har foranlediget hets i kommentarfeltene, noe som innebærer en betydelig ekstrabelastning for A. Ekstrabelastningen går utover fokuset og muligheten til å forberede sitt forsvar, jf. EMK artikkel 6 nr. 3. Det er nedlagt slik påstand:

«Prinsipalt: Tingrettens avgjørelse av 1. februar med endringer 4. februar 2021 opprettholdes.

Subsidiært: Lagmannsrettens kjennelse oppheves.»

- (12) Lagmannsretten ga 8. februar 2021 As anke oppsettende virkning.
- (13) *Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening* har inngitt bemerkninger til anken. Det er i korte trekk anført at dersom det foreligger saksbehandlingsfeil, bør saken behandles på nytt av lagmannsretten. Når det gjelder spørsmålet om referatforbud, er det anført at lagmannsrettens avgjørelse er riktig. Det kan ikke tillegges avgjørende vekt at saken får den oppmerksomheten den får i sosiale medier.
- (14) A innga 8. februar 2021 ytterligere bemerkninger hvor det er orientert om publisering av en sak som anføres å være i strid med referatforbudet. Dette underbygger etter As syn behovet for et delvis referatforbud.
- (15) De tiltalte, fornærmede, påtalemyndigheten, Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening ble gitt frist for å uttale seg.
- (16) Tiltalte B har inngitt bemerkninger hvor det er vist til at pressens tilstedeværelse og dekning av saken har medført en stor tilleggsbelastning for ham. Dette innebærer at han ikke har kunnet gi sin egen forklaring fullt fokus. For øvrig er det vist til anken fra A.
- (17) *Fornærmede* har vist til anførselene fra A og B. Det er vist til at fornærmede er 16 år, og at barn må ha et særlig vern mot politisering i media. Videre er det vist til mediedekningen i saken så langt og til tingrettens vurdering 4. februar 2021.
- (18) *Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening* har inngitt korte merknader til anførselene fra fornærmede.
- (19) De tiltalte D, E, F og G har uttalt seg i saken for tingretten, men har ikke inngitt merknader til Høyesterett.
- (20) *Påtalemyndigheten* har ikke uttalt seg om lagmannsrettens saksbehandling eller lovtolkning, og har kun vist til merknadene som ble inngitt til tingretten.
- (21) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling, som ankeutvalget kan prøve, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd.
- (22) Innledningsvis i lagmannsrettens kjennelse heter det:

«Norsk Redaktørforening og Norsk Presseforbund har i e-post av 2. februar 2021 påanket tingrettens kjennelse for så vidt gjelder referatforbudet. Tingretten har underrettet aktørene i saken om anken og satte frist til utgangen av 2. februar for bemerkninger til anken. Bemerkninger er ikke innkommet.»

- (23) Utsagnet avslutningsvis i dette avsnittet er ikke riktig. Både As og Bs forsvarere hadde inngitt bemerkninger med en viss substans, som Ds og Es forsvarere hadde sluttet seg til. I tillegg hadde også fornærmedes bistandsadvokat inngitt bemerkninger. Disse bemerkningene var oversendt lagmannsretten.
- (24) I tillegg til utsagnet om at «[b]emerkninger er ikke innkommet», kan Høyesteretts ankeutvalg heller ikke se at noen av de synspunktene som var fremsatt i bemerkningene, er direkte kommentert i lagmannsrettens kjennelse. Rett nok heter det at «[d]et framgår at både bistandsadvokaten, samtlige forsvarere og påtalemyndigheten mener at forhandlingene bør underlegges referatforbud i sin helhet». Både ordlyden – «samtlige forsvarere» – og sammenhengen tilsier etter ankeutvalgets vurdering at lagmannsretten her viser til bemerkninger som var avgitt *før* tingrettens kjennelse 1. februar 2021.
- (25) På denne bakgrunn må det legges til grunn at lagmannsretten ved avgjørelsen ikke har vurdert de bemerkningene som var inngitt i forbindelse med anken. Dette innebærer et brudd på det kontradiktoriske prinsipp. Ved brudd på det kontradiktoriske prinsipp skal det gjennomgående lite til for at det legges til grunn at feilen kan ha innvirket på resultatet, jf. blant annet HR-2019-2407-U avsnitt 13. Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.
- (26) Ankeutvalget tilføyer at det ikke har kompetanse til å treffe realitetsavgjørelse slik det er anmodet om i anken. Ved videre anke, som tilfellet er i denne saken, er Høyesteretts kompetanse begrenset, jf. straffeprosessloven § 388. Ny realitetsavgjørelse ville forutsette at ankeutvalget foretok en vurdering av de faktiske forhold av betydning for avgjørelsen av spørsmålet – noe utvalget ikke har kompetanse til.
- (27) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)